

ZAL'SHEŊA ŊAN KPAŊSIR' ZOSIMDI NI NANGBAŊ YINI ANDUNIA TIŊGBANA SUNSUUNI

LAHABAL' TUULI

Yelimaŋli, behigu kam yi yen mali kore ni dariza zaŋ n chaŋ sal' mini o kpee sunsuuni faashee ka be che tab' bobbu ni tab' muxsubu yirur yirur. Din lan pahi, di bi tu ka boliyoli be be nimdi ni. Din nyaanŋa, di bi lan tu ka zab choxima ŋan ka alifaani gor be be sunsuuni. Yeltɔx' yoya lala n yi doxsi nam tobu, ka bebu koŋ tulaale. Sal-nim yi lihiri zem zal' sheŋa ŋan be litaafi ŋo ni ka zilsigu ni fabila nabigi m-maan pahi nabili be sunsuuni. Ashee toxsigu ni shaawara ni be sheŋi, fabila ni yolitem ka ka di beni.

Din ni che ka fukumsi ni muxsigu saxim zosimdi ka sokam ti zɔr' n bahiri o sol' la, di tuya ka ti niŋ kookali niŋ ti suhu ni, ka zal' sheŋa ŋankam be litaafi ŋo ni daalifaani tabili sokam. Zal' sheŋa din be litaafi ŋo ni lan nyela din toŋdi aminsi ni zosimdi ka bukaata kam maana.

Tingbana Nanŋban Yini Laxiŋgu sheŋi be ni boli yubolig' Yunaitid Neishins la nim zaa dihi nuu gbɔŋ ni ka dama be zaa yuya ni di kpaŋsi zal' sheŋa ŋan zaa nye ŋan kpaŋsir zosimdi ni toxsigu tingbana sunsuuni. Binnamda Naa yiko puuni, paxa bi gari doo, doo mi bi gari paxa. Be zaa la yim. Ni dinzuxu be boŋ' ni yeda ni suhupielli be ti sunsuuni, ka ti puha yooi tab' zuxu, ka yelli kam ku nyan ti. Din ni kpaŋsi ka zal' sheŋa ŋan be litaafi ŋo ni maali sokam buchi, sokam maaimi o nii n karim litaafi ŋo ka di kpe o tibili ni venyelinga.

Dinzugu, pumpoŋo,

Jeneral Asembli Laxiŋgu ni di

ti sokam lahabali ka dama

ZAL' SHEŊA ŊAN BE LITAAFI ŊO NI ŊO NYELA

ŋan ni niŋ tingbana ni sokam alifaani. Sokam, zaŋ n-ti tabli dunia-yili laxiŋgu balibu kam zanŋim zal' sheŋa ŋan be litaafi ŋo ni n-niŋ waazibu, ka bo daliri din ni che ka ŋa niŋ bayaana ni achiika: Wuliŋpuhili, Wuliŋluhili, Nudirigu, Nuzaa, ni luxulikam. Amaa Zal' sheŋa be ni yu ni ti zaasa kpaŋsi maa n-dii mboŋo.

N-dam 1

Sal' la sala. Behig' be sokam sanimi, din pa la amii. Suhizobo be sokam sani; ka namboxu beni. Suhubohibo mi bi lan kɔŋ yigunaadam kam sani. Dinzuxu dimborɔ zaa wuhiya ka dama di tu kamaata ka ti zaa yu tab' hali ni ti puuni.

N-yi 2

Zaligu dinkam be litaafi ŋɔ ni nyɛla din maani yigunaadam bukaata zaŋ n chaŋ behigu polo. Zaligu bi ti soli ni so gahimmi o kpee. Gbampielli ka soli ka o gahim Gbansabilli; doo di bɛhim paxa; so mi di zaŋ o daadiini din par' o n zaŋ bobɔ o taba, o yaa zuxu. So mi di tɛhi ni o behig' bee o buni bee o doxim dahibarka bee o bilichiinsi zuxu o mali yiko din zemdi o kpee bee n zaxsir' o.

Din nyaanɔ di ka soli ka so zem o kpee ni o tirɔ viɛl' zuxu. ŋJun ya-nim nya suman-tali di pirim ni o ya nyaxs' zuxu n lihi zem ban na be Soomanji-tali waamaa dabtim ni.

N-ta 3

So di pirim o woxiritali zuxu yɛli ni o tum tuun shɛli din gbarigir' behig' ka zal' shɛŋa ŋan be kpe bi ti o yɛlli. Di veeni ka kookali be sokam sanimi ka fawoxili kani.

N-nahi 4

Zaligu bi lan n saxi ni so zaŋ o yigunaadam kpee niŋ o bilaa; dama dabtim daawabu gariya ka di bi pɔra. Dinzuxu, taali n nyɛ li ni achiika ni nir' kɔhi dabili bee n da o.

N-nu 5

Zaligu bi lan saxi ni bɛ niŋ so alaka bee fukumsi biɛxu din ka albarika di tooni ni di nyaanɔ.

N-yobu 6

Zarj n charj dunia-yili bo bee dunia-yili zaligu polo, soli kani ka be tooi pii kaxili ti so, ka pii doxu n ti so. Barj veeni nudirigu maa ka veeni nuzaa gba.

N-yopoin 7

Zarj n charj zal' shɛɗa ŋan be kundi puuni, yɛlli din dir' tarima dir' bilchina. Sariya dol' la yɛlimanɗi, di bi doli ziri.

N-nii 8

Sariya dibu shee, Gbampielli dini ka la di ko ka che Gbansabilli dini; dama ti zaa la yigunaadam-nima.

N-wei 9

Zaligu bi saxi ni yɛlwums' choxima zuxu be niŋim nir' fukumsi, bee n kpɛh' o duu, bee n kar o o yaannim tiŋ' ni, o ba-nim tiŋ' ni ka di ka soli.

Pia 10

Zaligu maa lan wuhi ni solibeni ka nir ni bo soya n tahi o sariya beŋ ni di li luxushɛli ka zualinsi kani, be yi di o sariya ka di bi tixi o nini.

Piniyini 11

1. Kootu yi di nir' sariya, n yi kpɛh o la sarika, o mali yiko din zabiri omarj zuxu, n boɗ loya-nima, ka be zaani o nyaanɗa; ka naxila ŋun gba nyami ka lala nyɛla niŋgburj-duxili.
2. Zaligu lan yɛli ni di ka soli ka be niŋ nir' fitiina ka di lan bi tum m birigi tiŋgban shɛli puuni o ni zia maa zal' shɛli; bee zal' shɛɗa ŋan be litaafi ŋo ni. Nir yi tum m-birigi zaligu, be darigi' o tibili la zaligu kundi ni buksi ni be niŋim o shɛm.

Pinaayi 12

Zaligu lan wuhi ni di ka soli, sal-nim zamba puuni, ka be vihi nir' ni be barj ashili sheli din nye o dahalali; bee o daaliwumma daashili; bee o yili puuni daashhiya; bee n vihi o washiika shenja njan nye o dini; bee n bo daliri n filim n filim o yoli. Zal shenja njan be litaafi no ni ze la sokam nyaanja pa yino ko nyaan' ka nja zeya.

Pinaata 13

1. Zaligu lan wuhi ni sokam mali soli din gamdi o yubu tir njan nuu be zal' shenja njan zali no ni.
2. Sokam lan mali yiko din yiri o ya, n duri tinduya ka tiligir' o ya na ka taali sheli kani.

Pinaanahi 14

1. Zal' shenja njan be kpe lan wuhi ni nir' mali soli din zanji o nyevili n zor tiligira ka tir sheli o ni zo n kuli maa nim taxi n deeg' o.
2. Laabida, njunkam yi kpuxi napon lala yi tummi n birigi o tingbonj zal' sheli bee Tingbana zaasa Nangban yini laxingu zal' sheli, o nye la o takahi bindi maa, dinzuxu, o ni va o bini.

Pinaau 15

1. Zaligu din be kpe lan wuhi ni nir' mali yiko din kpshiri omanj zuliya sheli ni o suhu ni gbaai.
2. Di di pirim shab' bee so suhuyubu zuxu n monj so yiko din ni che ka o tooi kali omanj n kpchi zuliya shel' puuni o suhu ni yu.

Pinaayobu 16

1. Zaligu maa lan wuhi ni pax' kam ni doo kam: Kpuŋkpana waamaa Saxayelga mali yiko din kpuxiri bal' sheli o suhu ni yu n namdi zuliya o yaa tariga. Zal' she ŋa din be kpe ni soŋdi doo shem, di soŋdi pax' gba la lala.
2. Zaligu lan kpaŋsi yeltox' sheli. Yeda ni yeda shee, doo mali soli din kpuxiri o suhuyubu paxa.
3. Zaligu lan wuh ni doo mini paxa n yi laxim n nam tur. Ni dinzuxu, nama dahilibarka puuni, ni be su doo mini pax' zaami.

Pinaayopoin 17

1. Nir mali yiko din zaani o dahalali azichi bee n nyar' sheb' pahiri omar zuxu ka be kper' wolima ni.
2. Dunia yelwumsa ŋun zuxu ni ninvux' yino suhuyubu zuxu, soli kani ka be ni tooi fa nir' daazja.

Pisaayika 18

Behig' wuhiya ka dama soli kani ka so tooi bobi o kpee. Sokam mali soli din tumdi o yubu ka doli adiini sheli din par' o. O suhu yi ti lan je adiini sheli o ni doli maa, o lan mali yiko din loori adiini sheli din ta o yem. Limama-nim mali soli din kpaŋsir' be daadiini ka jemdi Naawuni be daahaŋkaya tariga ka taali sheli kani.

Pishiyinika 19

Zaligu lan kpaŋsi ni yigunaadam kam mali yiko din dir' o suhuyubu daalizama, ka di kun o ni bor' luxusheli, di yi pa alizan sheli din galim.

Pishi 20

1. Laxingu dinkam gbibi maaligu, litaafi ŋo kpaŋsir' li ka ze di nyaana.
2. Soli kani ka nir' suhu bi gbaai minti sheli ka so tooi kum o yaa zuxu muxsir' o ni o kpchi di ni.

Pishi-ni-yini 21

1. Zarj n charj tingbɔŋ puuni daalizama ni nye sheŋa zaa, soli kani ka di moŋ so di shaawar' sheli, dama zamaatu zaa shaawara n nye li.
2. Tingbɔŋ kam mulichi ni yu sheli, dina n nye waazibu. Bɛ suhuyubu maa ka bɛ maali tumdi tuma.
3. Litaafi ŋɔ lan kpaŋsi ni gbaaibu yi yɛn gbaai din vootim' vootir' maŋli n gbaai gbaaibu din ni zarj n tum tuma.

Pishi-ni-ayi 22

Zaligu lan kpaŋsi ni sokam mali soli din kuuni o tiŋ zuxu; dama bɛ zali tingbɔŋ la ni so kam bukaata maani zuxu. Ni dinzuxu, tingbɔŋ niima nyela tingbɔŋ zaasa buni, ka di taada kam pa so saandi.

Pishi-ni-ata 23

1. Zal' sheŋa ŋan bɛ litaafi ŋɔ ni lan wuhi ni sokam tumdi tuma ka bɔm o suhuyubu tuma din nye din ni sɔŋ o ka sɔŋ o mulichi. Sokam lan mali soli din duhiri o yee ka bɛ nyar' tuun suma tir' o.
2. Nir' wɔligu bini ni nye sheli, di ka soli ka so tooi moŋ o li.
3. Tumtumdi kam veeni ka o dir' wahala ka bɛ yɔri o la yo' sheŋa din ni saxi o mini o mulichi ka fukumsi ti yɛn ŋmani di gbaairi o la ka bɛ sɔŋ o zaligu ni buksi shɛm kundi ni.
4. Tingbɔŋ kam mulichi mali yiko, sɔŋsim soli zuxu, din zaani bɛ dintɔli laxingu sheli bɛ ni bɔoni Siliminsili ni ni Treid Y unions la ka di zabiri bɛ tumtumdi b' zuxu.

Pishi-ni-anahi 24

Zaligu lan wuhi ni sokam vuhimi o daahaŋkali tariga ka tummi tuma saha, din nyaana ka diɛmmi bɛ n kperimi kperigu saha.

Pishi-ni-anu 25

1. Zaligu lan wuhi ni be nam behigu la sokam zuxu. Ni dinzuxu, sokam mali yiko din bori alaafee soya; dama a laa fee n nye binshexukam. Sokam lan mali yiko din wolindi puzuri ni sutura zuxu, ni yili zuxu, ni dinkam nye din maani ka pahiri behigu. Zarj n charj gu-marj daashiya mi polo, ni korjsim doro, gbariginsim, dakolim, kuriginsim ni dunia yili fukumsi kam, zal' shenja njan be litaafi nj ni sorjdi sokam-mi.
2. Zarj n charj bia mini o ma shee, sokam mi ni bia dõxibu to, dinzuxu, bia kam, sheeje ni njun mi o ba zaa, zal' shenja nan litaafi nj ni zani yim ni bia la bia, ni dinzuxu ban mali ba nim ni kuuni ka gamdi ka tingborj nuu pa be zuxu shem, ban zi be banim gba mali yiko din gamdi lala.

Pishi-ni-ayobu 26

1. Zaligu lan wuhi ni daadam kam mali yiko din bohindi karõj. Gommanti n su yiko ni be yo sikuru bihi zuxu ban na piini karõj; ka na bi karim n charj katiya la, zaa zuxu. Talahi n nye li ni sokam tohi o bia sikuru. Tuun banjsim sikuru-nim bi korj tirj kam puuni din dolisir' ban zuxuri gor' ne n-ne la, ka be karindi n banjdi venyelinga.
2. Zal' shenja njan be litaafi nj ni yeliya, ni di veeni ka banjsim kam pahiri nir' la ninneesim, ka wuhiri bihi jilima ni suzuda ni behigu ni yurlim soya ni nye shenja; ka ti wumdi kpamb' yeligu, ka suxulo be sokam sani ka toxsigu be dunia-yili zuliya kam sunsuuni; ni Musulim-nim ni Yisa Nyaanolib' ni chefirnim sunsuuni, ka Tingbana Nanjbanj Yini Laxingju la nia kam pali.
3. Ba-nim ni ma-nim mali yiko din piiri karõjbanjsim sheli be suhu ni yu ni be bihi karim. Zal' shenja njan be kpe wuhiya ni bihi ba-nim ni be ma-nim yubu la ka zaligu nj kpanji n nyarj binshexukam.

Pishi-ni-ayopcin 27

1. Ɔunkam suhu yu ni o kpaŋsi o kali soya bee o diem dien shɛli, bee o wa wa shɛli, bee o doli ninneesim so' shɛli, soli beni ka di lan tooi niŋ o yubu ka taali kani.
2. Ɔunkam kpaŋsir' omarŋ zaŋ n chaŋ baŋsim polo, ni Ɔunkam lan kpaŋdi omarŋ zaŋ n chaŋ o nya alifaani, soli kani ka so tooi gu di lan soli zaŋ n chaŋ o yubu maa polo.

Pihita-ayi-ka 28

Zal' shɛŋa ŋankam be litaafi bil' ŋɔ ni nyɛla ti zaasa fali, dinzuxu sokam ni tooi nyu bara n bahi ŋa.

Pihita-yini-ka 29

1. Bɔbigu shee, sokam mal' la o soli din kpaŋsir' o ka soŋd' o, ka o bebu mali danŋko.
2. Soli kani ka so tooi yɛli ni o yu omarŋ n-ti yaxi. Yɛlli yi zani, ka bɛ yɛn vihi yɛlli maa, zaligu ni zali shɛm ka di ti soli ni di doli, n yuli maali yɛlli maa ka di ta sokam yɛm.
3. Di ka soli ka so tooi gbaai gbaaibu ka o gbaaibu maa taxi Yunaitid Neishins bee Tiŋgbana Nangban Yini Laxiŋgu ni buxsi shɛm litaafi bil' ŋɔ ni.

Pihita 30

Ni di ti sokam lahabali ka dama bɛ bi zali zal' shɛŋa ŋan be kpe ŋɔ la nin yino kɔ suxu, sokam zuxu ka bɛ zali ŋa. Dinzuxu, zal' shɛŋa ŋan be kpe maa ka bibiɛlim soya zuxu, bee tiŋŋmɔŋ soli zuxu. Dinzuxu sokam luxim tibili venyɛliŋga n wum ka di chib' o.